

Đề bài:

Phân tích bài thơ

Đội vàng

của nhà thơ

Xuân Diệu.

Bài làm

Khao khát giao cảm với đời, ham muốn sống mãnh liệt trong tuổi trẻ và tình yêu là một đặc điểm của thơ Xuân Diệu. Ở mỗi sáng tác, mỗi vần thơ của ông, ta đều thấy cái chất Xuân Diệu ấy. Nếu trong *Tỏa nhị Kiều* đó là một tấm lòng yêu cuộc đời thương người phải sống một cuộc sống buồn tẻ, mờ nhạt trong *Vội vàng*, đó cũng là một tấm lòng, một tâm hồn yêu đời, yêu người, yêu người đến cuồng nhiệt trước cuộc sống “mới bắt đầu mon morn”. Ngay tựa đề của bài thơ, ta đã thấy cái gì đó “vội vàng”, cuồng quýt, ham muốn của một hồn thơ yêu đời, yêu cuộc sống của Xuân Diệu!

Tôi muốn tắt nắng đi

Cho màu đừng nhạt mất;

Tôi muốn buộc gió lại

Cho hương đừng bay đi.

Ý muốn táo bạo quá! Phải chăng hồn thơ thiết tha với đời ấy đang lo lắng trước sự đổi thay của đất trời cảnh vật nên muốn ôm tắt cả, muốn giữ lại tất cả với vẻ đẹp vốn có của nó?... Ý muốn của Xuân Diệu quá lớn, mạnh mẽ quá như chính hồn ông vậy? “Muốn tắt nắng đi”, “muốn buộc gió lại” có lẽ không ngoài ý muốn giữ cho vũ trụ ngừng quay, ý tưởng giữ lại cái đẹp, giữ lại thời gian... Những ý muốn, những hành động của ông cứ mạnh dần lên, lớn hơn lên.

“Tắt nắng” rồi lại “buộc gió” cũng như sự “lớn” của lòng ham muốn của niềm khao khát trước cuộc sống trần thế xung quanh ta bỗng được phát hiện như một thiên đường, phong phú giàu có. Cuộc sống tình yêu và hạnh phúc, những cái giá trị nhất của cuộc đời đang được Xuân Diệu phát hiện. Cái gì cũng “biếc rờn”, “mon morn”. Khác với những nhà thơ cùng thời, Xuân Diệu cũng chịu “nỗi buồn thế hệ” nhưng có phần không chán chường, buồn nhưng ông vẫn nhìn thấy cuộc sống tươi đẹp, đáng sống. Không như Chế Lan Viên trong *Điều tàn I* có phần quay lưng lại thực tại một cách gay gắt, quyết liệt; hay chán nản, bế tắc như trong những vần thơ Huy Cận, hoặc tìm đến một nơi tiên cảnh như trong thơ Thế Lữ, thơ Xuân Diệu luôn toát lên niềm ham sống mãnh liệt. Đó là nét bao trùm của hồn thơ ông. Tất cả như gọi lên sự tận hưởng, gọi đến niềm tha thiết với tình yêu và cuộc sống. Cảnh vật đầy hứa hẹn về tương lai, về hạnh phúc và với Xuân Diệu, cuộc đời đầy đáng yêu, đáng giêng thật thi vị, hấp dẫn.

Tháng giêng ngon như một cặp môi gần.

Một câu thơ gọi cảm thật đặc! Xuân Diệu không nói cả mùa xuân mà chỉ nói mỗi tháng giêng – tháng đẹp nhất, tháng mở đầu cho cả mùa xuân. Nói tháng giêng, nhưng Xuân Diệu gọi đến cả mùa xuân, mùa mà vạn vật căng đầy sức sống: cây cối đâm chồi nảy lộc, hoa lá xanh tươi, con người trẻ trung, yêu đời; tất cả như trỗi dậy một sức sống mạnh mẽ, một niềm say sưa sống, thiết tha với đời. “Tháng giêng” là tháng đẹp nhất của mùa xuân; mùa

xuân là “mùa” đẹp nhất của con người, cuộc đời. Thiên nhiên đẹp được Xuân Diệu ví với “cặp môi gòn”. Như vậy, nếu như trong thơ truyền thống, chuẩn mực của cái đẹp lại là con người. Cái hay, cái đẹp, của hồn thơ Xuân Diệu; cái rất Xuân Diệu có phần là ở đó! Khác với Nguyễn Du, tả mùa xuân đẹp với chuẩn mực là thiên nhiên, khác với Chế Lan Viên trong Điều tàn; mùa xuân đẹp, hấp dẫn là thế mà thi sĩ chối bỏ gay gắt, quyết liệt. Đối với Xuân Diệu, mùa xuân thật tươi đẹp, thật quyến rũ. Ở đây, Xuân Diệu không có sự phủ nhận thực tại như Chế Lan Viên, mà trái lại, trước thực tại, ông luôn đón nhận nó một cách mãnh liệt, thiết tha. Bởi lẽ, ông đang trong thời Xuân. “Cặp mắt xanh non”, “biếc rờn” của nhà thơ nhìn vào cái gì cũng đẹp, cũng thấy thú vị, hấp dẫn, “ngon như một cặp môi gòn”. Lời thơ táo bạo quá chăng? Không ví “tháng giêng ngon” với cái gì khác mà Xuân Diệu lại ví với “cặp môi gòn”. Đây là một câu thơ rất Xuân Diệu, khác hẳn, mới hẳn so với thơ ca truyền thống. Nếu thơ ca truyền thống lấy chuẩn mực của cái đẹp là thiên nhiên là cỏ cây hoa lá, thì với Xuân Diệu chuẩn mực của cái đẹp là con người – con người trong độ đẹp nhất, căng đầy sức sống. Cái hiện đại của bài thơ là đây! “Tháng giêng ngon như một cặp môi gòn” là một câu thơ trong sáng. Xuân Diệu đã mang đến cho người đọc một cảm nhận trước phần “ngon nhất” của cuộc đời. Câu thơ vừa tả cảnh lại vừa ngụ tình – tình Xuân Diệu, khao khát hạnh phúc, khao khát yêu đương, thiết tha cuộc đời đến cuồng nhiệt. Xuân Diệu đã “say sưa”, “chénh choáng” trước vẻ đẹp “no nê”, “đã đây” của mùa xuân. Nhưng vì lẽ thường, xuân chỉ là một trong bốn mùa của một năm, chỉ tồn tại một thời gian để mùa hạ, mùa thu, mùa đông sẽ đến; nên xuân mang trong nó tính thời gian, mang ý nghĩa trôi chảy:

Xuân đương tới, nghĩa là xuân đương qua.

Xuân còn non, nghĩa là xuân sẽ già.

Khao khát giao cảm với đời nên Xuân Diệu nhạy cảm, khám phá được nhiều biến thái tinh vi của thiên nhiên. Ông đang chứng kiến sự chuyển vận, thay đổi nhanh chóng của trời xuân, đang chứng kiến thời gian trôi qua và cái hữu hạn của cuộc đời con người. Cuộc đời sẽ mất đi, mỗi xuân sẽ qua đi, nhưng thời gian vẫn mãi là thời gian, trường tồn cùng vũ trụ. Có lẽ thế mà Xuân Diệu lúc nào cũng hấp dẫn, vội vàng, giục giã để tận hưởng hết phần quý nhất, đẹp nhất của đời. Lúc nào Xuân Diệu cũng cuống quýt, vội vã:

– Mau với chứ, vội vàng lên với chứ!

– Gấp đi em, anh rất sợ ngày mai!

– Mau đi thôi! Mùa chưa ngả chiều hôm.

“Mau đi thôi” vì xuân của cuộc đời cũng phải qua đi, mà bi đát thay, lại không được tuần hoàn như xuân của đất trời. Cuộc đời, tuổi xuân đi qua là không bao giờ trở lại. Nhịp thơ, câu thơ cũng đang “vội vàng” gấp gấp, nhanh nhanh dồn dập. Lúc nào cũng cuống quýt, cũng “gấp đi em” nên lúc nào Xuân Diệu cũng muốn níu kéo, muốn giữ lại tuổi trẻ, tình yêu. Tâm

lòng Xuân Diệu lớn quá, hồn thơ ông mệnh mông quá “nên băng khuâng tôi tiếc cả đất trời”. Xuân Diệu là thế đấy!

Ta muốn ôm

Cả sự sống mới bắt đầu mon mớn.

Ta muốn riết mây đưa và gió lượn

Ta muốn say cánh bướm với tình yêu

Ta muốn thâu trong một cái hôn nhiều.

Chữ “ôm” như gói trọn “cả sự sống mới bắt đầu mon mớn”, như ghi riết, ôm đồm tất cả để giữ lại tất cả. “Cặp mắt biếc rờn” của nhà thơ như đang khám phá hết những bí ẩn của thế giới thiên nhiên, như thấy tất cả đều căng đầy, tràn trề nhựa sống. Nhà thơ “mới nhất trong các nhà thơ mới” (Hoài Thanh) đang làm cho những bạn đọc trẻ lòng, trẻ tuổi kinh ngạc khi thường thức thơ ông đó sao? Lời thơ mạnh mẽ, tràn thế quá. Nhưng đó là cái tâm, cái hồn nhà thơ thiết tha sự sống, yêu cuộc đời đến cuồng nhiệt, muốn được “chuyến choáng”, “no nê” trong sự tận hưởng hết giá trị, hết cái đẹp của cuộc sống và tình yêu. Ta cảm giác như Xuân Diệu đang hạnh phúc, đang sung sướng đón nhận một món quà, một niềm vui tột bậc khi nhà thơ buông câu kết:

Hỡi xuân hồng ta muốn cắn vào ngươi!

Mùa xuân như một trái chín ửng hồng, như mời mọc ta, hấp dẫn ta, thôi thúc ta hành động để đến cái đích: “cắn vào ngươi!”. Ham hố mãnh liệt trong hồn thơ Xuân Diệu trước tình yêu, trước cuộc đời mãi mãi là khát vọng, là ham muốn chưa toại nguyện. Xuân đẹp quá, gần quá mà chưa với tới được.

Như thế *Vội vàng* không chỉ thể hiện trước một hồn thơ Xuân Diệu, một tấm lòng Xuân Diệu trước cuộc đời mà còn thể hiện một quan niệm nhân sinh mới “chưa từng thấy trong thơ ca truyền thống”. Đó là thái độ sống tích cực, sống hết mình, sống “say sưa” sống cuồng nhiệt của Xuân Diệu. *Vội vàng* đúng là một bài thơ tiêu biểu của một thi sĩ lớn luôn khao khát giao cảm với đời. Mặc dù có thể còn không ít cách cảm nhận khác nhau, nhưng nhìn chung, bài thơ này khiến phần lớn người đọc biết yêu cuộc sống trần thế, biết tận hưởng niềm hạnh phúc được sống trên trái đất này, và thêm quý trọng tuổi thanh xuân một đi không bao giờ trở lại, để về sau không bao giờ phải ân hận xót xa, bởi những năm tháng sống hoài phí. Xuân Diệu mãi mãi là nhà thơ của tình yêu, của tuổi trẻ chính có phần bởi lẽ đó.

Đặng Thùy Như

Trường PTTT chuyên Hạ Long, Quảng Ninh